Čudna logika grozot

Še do nedelje v Kinodvoru in Slovenski kinoteki poteka 15. mednarodni festival Animateka, na katerem je letos 313 kratkih in 13 celovečernih filmov. Eden od vrhuncev je bila otvoritvena premiera filma Švicar Chris Anje Kofmel, ki je dokazal, kako primerne so animacije tudi za najresnejšo tematiko.

Ingrid Mager

Animirani filmi tudi v slovenskem prostoru že dolgo ne veljajo več za »risanke«. Veliko je k temu pripomogel **Igor Prassel**, ki je pred 15 leti zagnal festival, pred tem pa v Slovenski kinoteki skrbel za mesečni program animiranih filmov: »Ni bilo produkcij, producentov, mladih avtorjev, ne šole za animacijo. Sčasoma pa je Animateka dobila svoje mesto med festivali v Ljubljani in pridobila svoje občinstvo.« Lani so na festivalu našteli 12.000 obiskovalcev. Občinstvo si tudi sami vzgajajo, s Kinodvorom razvijajo program *Slon na Animateki*.

Vrhunec in naprej

Programski direktor ugotavlja, da je festival svoj vrhunec dosegel že ob deseti izdaji, ko so mu dodali platformo AnimatekaPRO, na kateri producenti in drugi gostje dobijo teoretičen vpogled v delo ustvarjalcev, in potem svoji viziji le še sledijo. V ospredje zdaj postavljajo avtorsko animirano produkcijo iz vzhodne in srednjeevropske regije ter gostijo čedalje več mladih avtorjev (letos 24). »Ker je čedalje več mladih, je tudi čedalje več tujih producentov, ki se zanimajo za sveže produkcije,« je zadovoljen programski direktor.

Letos so si omislili tudi prvo rezidenčno umetnico, to čast so dodelili animatorki **Špeli Čadež** (je članica strokovne žirije, pripravila je razstavo s študenti, na ogled je več njenih animiranih filmov), ozirajo pa se že tudi v leto 2020, ko naj bi obljubljeni Mestni kino Miniflex zaživel v podhodu Ajdovščina, kar bi jim omogočilo programsko širjenje festivala in predvajanje repriz.

Zanimivo je, da imamo Slovenci še vedno zgolj en celovečerni animirani film *Socializacija bika* iz leta 1999 entuziastov Zvonka Čoha in Milana Erića, medtem ko je na Madžarskem, ki je letos v fokusu festivala, precej drugače. »Tam veliko vlagajo v produkcijo animiranih filmov in nasploh skrbijo za svojo filmsko dediščino. Celovečerni animirani film *Ruben Brandt – zbiratelj* madžarskega avtorja Milovana Krstića ima proračun štiri milijone evrov, medtem ko je celoletni proračun za slovensko filmsko produkcijo 4,5 milijona evrov. Če bo v prihodnje država res več sredstev namenila slovenskim filmarjem, potem se tudi animiranemu filmu dobro piše,« je prepričan Prassel.

Po Švicarju Chrisu

Na področju animacije je zadnja leta postalo priljubljeno mešanje žanrov, takšni so denimo animirani dokumentarni filmi, čeravno se zdijo na prvi pogled žanri nezdružljivi. Priročni so za resnejše teme, animacija pa v njih služi za prestop v druge svetove – sanjske, miselne. To so nedvomno kakovostni filmi, ki si zaslužijo redno distribucijo.

»Šokirana sem!« je vzkliknila ena od obiskovalk torkove premiere animiranega dokumentarca *Švicar Chris* avtorice **Anje Kofmel**, ko je zapuščala dvorano v Kinodvoru. »Nisem pričakovala, da bom na festivalu animiranega filma gledala tako krut film.« Njegova ročilnost je bila očitno silovita, saj so bili odzivi obiskovalcev, povečini starih trideset let in več, zelo čustveni: dediščina balkanske vojne norije se jih še vedno dotika. »Mlada generacija ima vizijo nove države, a so njeno prihodnost ubili,« je po projekciji povedal eden od soustvarjalcev filma, ki so se tudi udeležili premiere. Avtorica raziskuje smrt svojega strica, ki se je kot novinar znašel na vojnih prizoriščih na Balkanu, nato pa so ga ubili v skrivnostnih okoliščinah. Pri tem je uporabila črno-belo grafično animacijo in jo podkrepila z dokumentarističnimi posnetki, izjavami prič.

V nedeljo se festival konča, takrat bodo v treh tekmovalnih programih podelili tudi nagrade. ×

Tako so v Kinodvoru v ponedeljek zagnali 15. mednarodni festival animiranega filma Animateka. Sklenili ga bodo v nedeljo, ko bodo podelili tudi nagrade najboljšim filmskim animatorjem. Katja Goljat

Zarja Menart, ilustratorka: Po ogledu filma Švicar Chris razmišljam, kako nesmiselne so vojne. Sicer pa nimam nobenih predsodkov do animiranih filmov, zame imajo enako vrednost kot igrani filmi.

Inti Šraj, igralka: Veliko je bilo podatkov, zato razumem, čemu kombinacija animacije in dokumentarnega pristopa – da se povedati več. Tesnoba v nas je še vedno prisotna, tudi recimo skozi begunsko krizo.

Cristal Šraj, dijakinja: Avtorica filma je veliko težkih vsebin prikazala skozi metafore, grafične risbe, ki so se me zelo dotaknile. Pokazala je odtenke tega, kako ljudje doživljajo vojno.